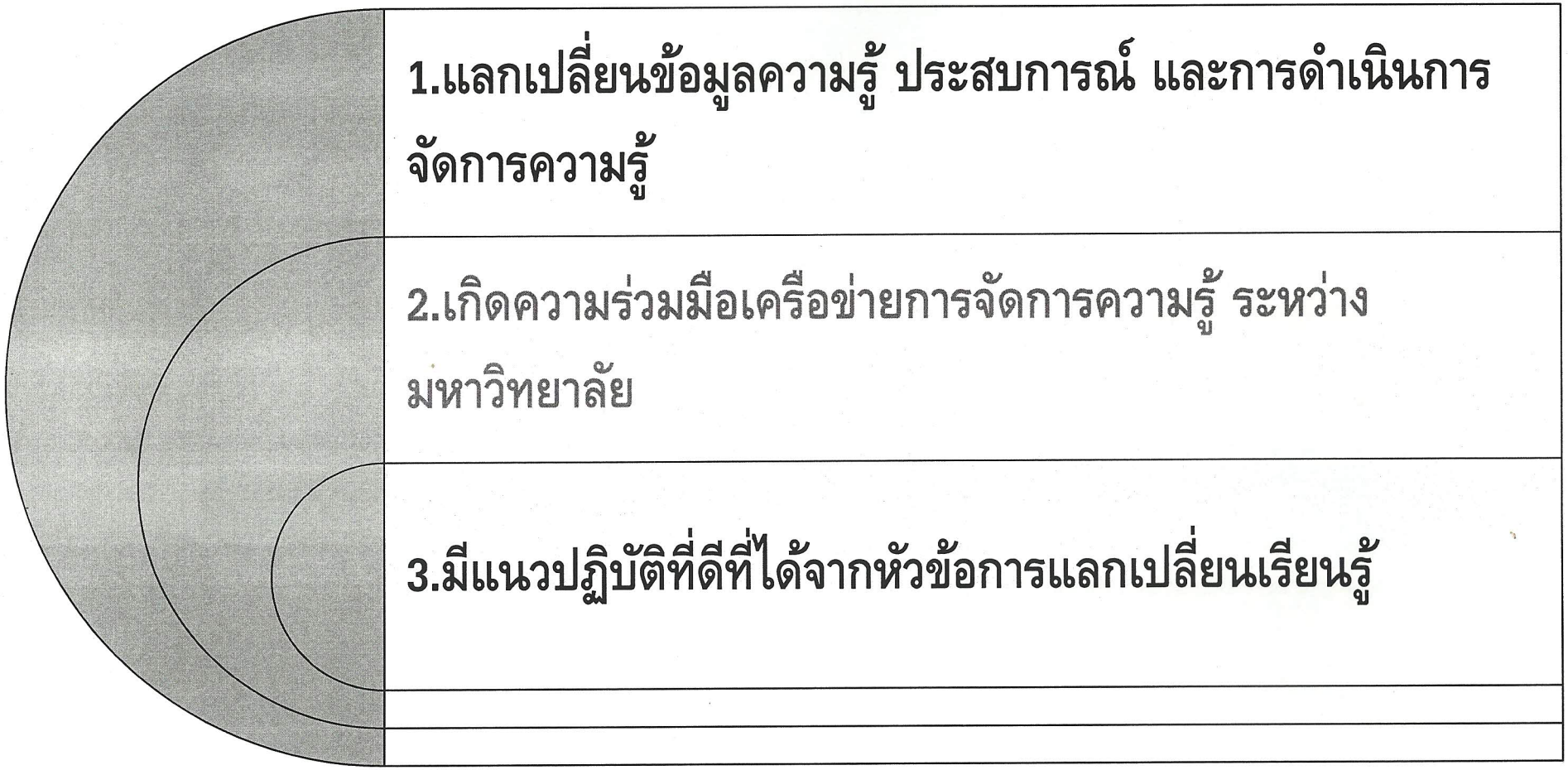
เทคนิคการบริหารจัดการหลักสูตรสู่ความเป็นเลิศ

การสัมมนาเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Mini-UKM ครั้งที่ 14
17-19 พฤศจิกายน 2559 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

เป้าหมายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

หัวข้อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

- เทคนิคการบริหารจัดการหลักสูตรสู่ความเป็นเลิศ
- 3.1 การรับนักศึกษา
- 3.2 การส่งเสริมและพัฒนานักศึกษา
- 4.1 การบริหารและพัฒนาอาจารย์
- 5.1 สาระของรายวิชาในหลักสูตร
- 5.2 การวางระบบผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน
- 5.3 การประเมินผู้เรียน
- 6.1 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

3.1 การรับนักศึกษา

• เป้าหมาย	• เทคนิค
• **เชิงปริมาณ** 1. รับนักศึกษาได้ตามแผน ใน มคอ.2 2. มีการประชุมวางแผนโดยวิเคราะห์แนวโน้มจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา 3. ใช้ FTES กรณีที่มีข้อจำกัดชัดเจน 4. ตั้งเป้าหมายตามเกณฑ์ของแต่ละหลักสูตร 5. กำหนดเป้าหมายจำนวนนักศึกษาตามภาระงานของอาจารย์ • **เชิงคุณภาพ** 1. สัมภาษณ์นักศึกษา ข้อมูลจากอาจารย์ประจำหลักสูตร 2. การสอน (ข้อเขียน สัมภาษณ์) 3. บุคลิกลักษณะ 4. คุณสมบัติพิเศษแล้วแต่หลักสูตร	• 1. ประชาสัมพันธ์ แนวแนวหลักสูตรเชิงรุก 2. จัดกิจกรรมเปิดบ้าน 3. กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน 4. จัดโครงการบริการวิชาการ 5. ระบบรุ่นพี่โรงเรียน (ประชาสัมพันธ์) 6. ผู้ปกครองเห็นเป้าหมายชัดเจน 7. เครือข่ายครูแนะแนว 8. สร้างชื่อเสียงให้หลักสูตร 9. ให้ทุนการศึกษา 10. MOU การผลิตนักศึกษากับบริษัทในการให้ทุน 11. ประชาสัมพันธ์เชิงรุกเต็มรูปแบบ เลือกโรงเรียนตามสถิติ 12. ส่งนักศึกษาเข้าร่วมประกวดผลงานต่างๆ แล้วนำไปประชาสัมพันธ์

3.2 การส่งเสริมและพัฒนานักศึกษา

• เป้าหมาย	• เทคนิค
• เชิงปริมาณ 1. นักศึกษาทุกคนต้องเข้าร่วมอบรมในหลักสูตร 2. นักศึกษาสำเร็จตามเกณฑ์ 3. อัตราการคงอยู่ของนักศึกษา • เชิงคุณภาพ 1. นักศึกษามีคุณสมบัติตรงตามคุณสมบัติที่พึงประสงค์ 2. นักศึกษามีคุณสมบัติตามปรัชญา และวัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3. ผลประเมินนักศึกษาด้านต่างๆ 4. นักศึกษาสอบผ่านหลังการอบรม 5. ผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้ใช้บัณฑิต 6. ร้อยละของภาวการณ์มีงานทำ 7. การเตรียมความพร้อมเพื่อทำวิจัย จากการของอาจารย์	• ทุนแลกเปลี่ยนนักศึกษา • จัดระบบการให้คำแนะนำปรึกษา ให้นักศึกษาทุกคนได้รับการแนะแนวการเรียน เพื่อดูอัตราการคงอยู่ ความสามารถในการเรียน การปรับตัว • การประเมินผลจากผู้ใช้บัณฑิต

3.2 การส่งเสริมและพัฒนานักศึกษา

- การเตรียมความพร้อมให้นักศึกษา

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากรุ่นพี่ การสัมภาษณ์ สถิติคะแนนสอบเข้า ผลการเรียน ผลการสอบ เพื่อวางแผนการจัดอบรมเตรียมความพร้อมแก่นักศึกษา ด้านวิชาการและทักษะการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย
2. เตรียมความพร้อมในการทำงานวิจัยแก่นักศึกษา จากการวิเคราะห์ของอาจารย์

- กิจกรรมเสริมหลักสูตรตามกรอบ TQF

1. ให้นักศึกษาได้ปฏิบัติงานจริง เพื่อให้มีประสบการณ์
2. มอบโจทย์ ลงมือปฏิบัติ ประเมินโดยข้อสอบ
3. อาจารย์เป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรม
4. ให้รับประสบการณ์จริงจากการลงชุมชน (Community Base Learning)
5. จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อและส่งเสริมนักศึกษา
6. เชิญผู้เชี่ยวชาญ
7. จัดระบบอาจารย์ที่ปรึกษา พี่รหัส เพื่อแนะนำการปรับตัว การเรียนในมหาวิทยาลัย

สิ่งที่ได้เรียนรู้และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

- หลักสูตร/กิจกรรม ต้องระบุเป้าหมาย/ความคาดหวังให้ชัดเจน ว่าต้องการให้นักศึกษา(ไม่รวมบัณฑิต) เกิดคุณลักษณะ สมรรถนะ อัตลักษณ์ ทักษะ Learning skill / Life skill
-

4.1 การบริหารและพัฒนาอาจารย์

• เป้าหมาย

- 1.อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร มีจำนวน คุณวุฒิ คุณสมบัติ ตำแหน่งทางวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร พ.ศ. 2558 สำหรับหลักสูตรปรับปรุงและเป็นไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตร
- 2. มีการแบ่งภาระงานที่ชัดเจน และมีการกำกับให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรทุกคน ทำงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
- 3. มีแผนการพัฒนาอาจารย์ มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้อาจารย์ทำตามแผนที่กำหนด เช่น การเพิ่มคุณวุฒิการศึกษา การขอตำแหน่งทางวิชาการ และการพัฒนาความรู้ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง

• เทคนิค

- 1.มีการกำหนดคุณวุฒิและคุณสมบัติอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรในระบบการรับและแต่งตั้งอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
2.มีการสร้างแรงจูงใจในการเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร เช่น ค่าตอบแทน การคิดภาระงาน
3. ให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรตระหนักในบทบาทภาระหน้าที่และเห็นความสำคัญของการเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
4. มีแผนพัฒนาอาจารย์รายบุคคลและเชื่อมโยงไปสู่รายหลักสูตร
5. มีการจัดเงินสนับสนุน/งบประมาณเพื่อให้การพัฒนาอาจารย์เป็นไปตามแผน (การขอตำแหน่งทางวิชาการ การเพิ่มคุณวุฒิ และเงินรางวัล)
6. ปิดหลักสูตรที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ เช่น มีจำนวนอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรไม่เพียงพอ คุณวุฒิไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ไม่มีนักศึกษา
7. ออกประกาศแนวปฏิบัติการกำหนดภาระงานให้ชัดเจน
8. มีการประชุมอาจารย์ร่วมกัน ในสาขาเดียวกัน เพื่อให้รับทราบมาตรฐานหลักสูตร 2558 จากนั้นกระจายอาจารย์ที่มีคุณวุฒิเหมาะสมและเป็นไปตามเกณฑ์ไปหลักสูตรต่างๆ ในสาขาวิชาเดียวกัน
9.มีกองทุนส่งเสริมการทำงานวิจัย การนำเสนอผลงาน(ในต่างประเทศ) การขอตำแหน่งทางวิชาการ การตีพิมพ์ผลงาน
10. มีเงินสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับอาจารย์ผู้สอนรายวิชาศึกษาทั่วไปทุกท่าน (มหาวิทยาลัยนครพนม)

สิ่งที่ได้เรียนรู้และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

- การบริหารอาจารย์มหาวิทยาลัยมักกำหนดเป้าหมายไม่ชัดเจน หรือไม่ตั้งเป้าหมาย เช่น ต้องมีภาระงานใด จำนวนเท่าใด หรือหากเป็นอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรแล้ว จะมีผลต่ออาจารย์อย่างใด เช่น ทำงานอย่างมีความสุข (ไม่หนักเกินไป) มีแรงจูงใจ ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสม ภายใน 2-3 ปี ต้องได้ตำแหน่งทางวิชาการ ได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มคุณวุฒิ ได้รับการพัฒนาอบรมด้านใด
- การกำหนดคุณสมบัติของอาจารย์ สามารถตั้งให้สูงกว่าเกณฑ์ได้เพื่อนำไปสู่ความเป็นเลิศหรือดีกว่าเดิม
- ควรมีการหารือกันในการตั้งเป้าหมาย ทำแผน เชิญผู้ทรงคุณวุฒิมาช่วย
- หากหลักสูตรไม่เป็นที่ต้องการของตลาด บัณฑิตไม่มีงานทำ ไม่ได้งาน ไม่จำเป็นต้องเปิดสอนต่อได้
- ต้องมีอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรอยู่ประจำตลอดเวลาที่จัดการเรียนการสอน (4-5 ปี)

สรุปการเปรียบเทียบเป้าหมายและผลการดำเนินงาน

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน
คุณสมบัติอาจารย์ประจำหลักสูตร	ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ สกอ.	มากกว่าเกณฑ์ที่ สกอ. กำหนด
ความพึงพอใจต่อการบริหารหลักสูตร	3.51	4.15
คุณภาพอาจารย์	4.00	4.50

สรุปการเปรียบเทียบเป้าหมายและผลการดำเนินงาน

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	ผลการดำเนินงาน
ความสุขในการบริหารหลักสูตร	อัตราการคงอยู่ 100%	อัตราการคงอยู่ 100%
ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการเรียนรายวิชาในหลักสูตร	ทุกวิชาไม่น้อยกว่า 4.00	4.8 4.9
ผลประเมินคุณภาพหลักสูตร	3.00	3.15

5.1 สาระของรายวิชาในหลักสูตร

• เป้าหมาย	• เทคนิค
• **การปรับปรุงหลักสูตร/รายวิชาให้ทันสมัย** 1. นโยบายของประเทศ/ทักษะในศตวรรษที่ 21 2. ความเป็นสากล Trend โลก อาเซียน พื้นที่ตั้งลุ่มน้ำโขง 3. ความก้าวหน้าในสาขาวิชา 4. นโยบายมหาวิทยาลัย/ อัตลักษณ์มหาวิทยาลัย/อัตลักษณ์หลักสูตร 5. ยุบรวมรายวิชา สร้างรายวิชาใหม่ 6. ปรับกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา/เพิ่มเนื้อหาใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ วิชาชีพในสาขา 7. นำอัตลักษณ์/ลักษณะที่ต้องการไว้ในหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชาให้ชัดเจนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการกำกับติดตาม 8. การใช้สื่อ/เทคโนโลยี/นวัตกรรม/การนำเสนอแบบใหม่ๆในรายวิชา 9. เทียบเคียงสมรรถนะ/การสอบExit exam	• 1. รวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลจาก มคอ.3-7 ผลการประเมินจากผู้เกี่ยวข้อง สถานการณ์ นโยบาย อัตลักษณ์ ความต้องการของตลาดแรงงาน อนาคตของตลาดแรงงาน มาเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย 2. มีการวิพากษ์หลักสูตรจากผู้เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนองค์กรวิชาชีพ การเทียบสมรรถนะหลักสูตร 3. ระดับรายวิชา กำหนดนโยบายให้มีนำอัตลักษณ์/ลักษณะที่มหาวิทยาลัย/หลักสูตรต้องการไว้ในแผนการสอน (BAR) 4. ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามธรรมชาติของแต่ละวิชา 5. ให้อาจารย์และนักศึกษาสะท้อนสิ่งที่ต้องปรับปรุงร่วมกันระหว่างการจัดการเรียนการสอน (DAR) 6. นำผลการประเมิน การทวนสอบมาปรับปรุงในรายวิชา (AAR) 7. นำ มคอ.5 มาศึกษา พัฒนา ปรับปรุงเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

สิ่งที่ได้เรียนรู้และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

- การขับเคลื่อนหลักสูตรให้เป็นไปตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษามีปัจจัยหลายด้าน มหาวิทยาลัยต้องสร้างความตระหนัก ความรู้ความเข้าใจแก่อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร
  2.กำหนดเป้าหมายหลักสูตรให้ชัดเจน ทันสมัย ปรับปรุงทุกรอบ 5 ปี สอดคล้องกับผู้ใช้บัณฑิต ความต้องการของประเทศ ระดับรายวิชา มีเนื้อหาทันสมัย สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง
  3. ปัจจุบันมีวิธีการหลากหลาย แต่ยังไม่พบแนวปฏิบัติ (How to) มหาวิทยาลัยควรหาวิธีการที่จะทำให้อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรมีความตระหนัก เข้าใจ ในการบริหารจัดการหลักสูตร เช่น ส่งอาจารย์ไปปฏิบัติสหกิจกับสถานประกอบการ เป็นต้น

5.2 การวางระบบผู้สอนและกระบวนการจัดการเรียนการสอน

• เป้าหมาย	• เทคนิค
กลยุทธ์การสอนที่สอดคล้องกับมาตรฐานผลการเรียนรู้ TQF 1. การใช้ IT ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านระบบ เครือข่าย เช่น การใช้Google Driveในการสั่งงาน การสอน การส่งงาน การกำกับติดตามการตรวจสอบ 2. การใช้ Pre Test – Post Test วัดผลการเรียนรู้ 3. การใช้เทคนิคการสอนแบบต่างๆ ให้เหมาะสมกับบริบทแต่ละรายวิชา เช่น PBL/ CBL/ Project Base/ Seminar/ Reflection/ Community Base/ การปฏิบัติจริง การฝึกปฏิบัติ/การใช้กรณีศึกษา/การใช้สถานการณ์จริง/บุคคลต้นแบบ/การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัย /บริการชุมชน /การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบทีม	1. ประชุมหารือ วางแผน จัดอบรม พัฒนาการสอน 2. KM นำเสนอเทคนิคการสอน 3. การให้อาจารย์ไปปฏิบัติสหกิจศึกษาในสถานประกอบการเพื่อเรียนรู้นำประสบการณ์มาใช้ 4. ให้นักศึกษาและอาจารย์วางแผนร่วมกัน เพื่อการให้คำแนะนำปรึกษาในการทำโครงงานวิทยานิพนธ์ ช่วยลดปัญหาการไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลา 5. สร้างอาจารย์ต้นแบบการสอน อาจารย์ดีเด่นในการสอนแบบต่างๆ

ตัวอย่างการกำหนดวิธีสอนกับมาตรฐานผลการเรียนรู้

กลยุทธ์การสอน	คุณธรรมจริยธรรม	ความรู้	ทักษะทางปัญญา	ความรับผิดชอบ	สื่อสาร IT ตัวเลข	ทักษะปฏิบัติ
การใช้ IT						
PBL/ CBL/ Project Base/ Seminar/	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	
การปฏิบัติจริง การฝึกปฏิบัติ						
กรณีศึกษา การใช้สถานการณ์จริง/บุคคลต้นแบบ/	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★
Reflection						
Community Base/ การบูรณาการการเรียนการสอนกับการวิจัย /บริการชุมชน	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★
การเรียนแบบร่วมมือ การเรียนแบบทีม						
	★	★	★	★	★	

5.3 การประเมินผู้เรียน

• เป้าหมาย

- **การใช้เครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบ TQF**
- **ด้านคุณธรรมจริยธรรม**
  แบบประเมินคุณธรรม แบบสังเกต แบบประเมินตนเอง แบบประเมินโดยเพื่อน แบบเช็คชื่อลงเวลา แบบสะท้อนการเรียนรู้
- **ด้านความรู้และทักษะทางปัญญา**
  แบบทดสอบต่างๆ แบบประเมินรายงาน ชิ้นงาน โครงงาน แบบสัมภาษณ์ แบบสอบปากเปล่า
- **ด้านความรับผิดชอบและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล** แบบทดสอบต่างๆ แบบสังเกต/checklist แบบสะท้อนการเรียนรู้
- **ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ**
  แบบทดสอบต่างๆ แบบสังเกต/checklist แบบสะท้อนการเรียนรู้
- **ทักษะปฏิบัติ** แบบสังเกต/checklist แบบสอบการปฏิบัติ แบบประเมินงาน/การปฏิบัติ

• เทคนิค

- สร้างแบบประเมินทักษะแบบต่างๆ ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการประเมิน
- การประเมินตามสภาพจริง
- การใช้ Rubric scoring /ออสสกี้
- การทดสอบเครื่องมือ วิจัยในชั้นเรียน

สิ่งที่ได้เรียนรู้และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

- กลยุทธ์การสอนและการใช้เครื่องมือในการประเมินผลการเรียนรู้ มีเป้าหมายเพื่อให้ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกรายวิชาตาม TQF การจัดการเรียนการสอนต้องกำหนดจุดดำ เพื่อให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะครบทุกด้านตาม TQF
- ระหว่างการเรียนการสอนสามารถประเมินผลแบบ formative ได้ทันที และเมื่อสิ้นภาคการศึกษาใช้การประเมินแบบ Summative

6.1 สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

• เป้าหมาย	• เทคนิค
• เชิงปริมาณ 1. มีสิ่งสนับสนุนเพียงพอตามรายวิชาที่กำหนด 2. มีสิ่งสนับสนุนเพียงพอและสอดคล้องกับการทำงานวิจัยของนักศึกษา 3. หาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหลักสูตร 4. มีสิ่งสนับสนุนตามสภาวิชาชีพ/มคอ.1 5. จัดหาหนังสือที่ทันสมัย 6. จัดทำแผนครุภัณฑ์ของหลักสูตร • เชิงคุณภาพ 1. มีสิ่งสนับสนุนเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา 2. ระดับความพึงพอใจของนักศึกษา 3. การประเมินความพึงพอใจของอาจารย์ 4. การประเมินจากรายวิชา	• การสำรวจ/สอบถาม/กำหนดแผน/e-book สรุปผลเสนอกรรมการประจำคณะ กรณีปรับปรุงไม่ได้ ใช้ระบบอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรชี้แจงนักศึกษา

สิ่งที่ได้เรียนรู้และข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

- ต้องระบุสิ่งสนับสนุนทั้งปริมาณและคุณภาพ
- ต้องวิเคราะห์ความเพียงพอ เหมาะสม (ความทันสมัย และสอดคล้องกับสิ่งที่นักศึกษาต้องได้เรียนรู้เพื่อให้มีผลการเรียนรู้ มีสมรรถนะ จนสำเร็จการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ)
- ควรมีการประเมินสิ่งสนับสนุนทั้งนักศึกษาและอาจารย์